

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **Ing. P. R.**, zastoupeného Mgr. Tomášem Markem, advokátem, sídlem Na Hutích 661/9, Praha 6, proti žalované: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**, IČO 41197518, sídlem Orlická 2020/4, Praha 3, týkající se žaloby proti rozhodnutí ředitele žalované ze dne 26. října 2016, č. j. VZP-17-03598018/Z721, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. října 2019, č. j. 3 A 181/2017 – 98

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. října 2019, č. j. 3 A 181/2017 – 98, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze 20. prosince 2017 se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí ředitele žalované, jímž zamítla jeho odvolání proti rozhodnutí o neposkytnutí požadovaného výpisu z osobního účtu zemřelého pojištěnce – žalobcova otce.

[2] Rozsudkem ze dne 24. května 2018 č. j. 2 As 112/2018 – 28 Nejvyšší správní soud zrušil usnesení městského soudu ze dne 27. února 2018, č. j. 3 A 181/2017 – 19, jímž soud žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

[3] Rozsudkem ze dne 13. prosince 2018, č. j. 5 As 323/2018 – 18 Nejvyšší správní soud zrušil usnesení městského soudu ze dne 7. září 2018, č. j. 3 A 181/2017 – 48, jímž soud žalobci opět nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

[4] Usnesením ze dne 16. dubna 2019 č. j. 3 A 181/2017 – 70 městský soud žalobci přiznal částečné osvobození od soudních poplatků v rozsahu dvou třetin. Kasační stížnost žalobce proti tomuto usnesení Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 21. srpna 2019 č. j. 2 As 161/2019 – 22.

[5] Usnesením ze dne 24. září 2019 č. j. 3 A 181/2017 – 95 městský soud žalobci uložil, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení usnesení zaplatil soudní poplatek ve výši 1 000 Kč. Usnesení považoval za doručené fikcí dne 10. října 2019, lhůta pro zaplacení poplatku uplynula dne 25. října 2019.

[6] Protože žalobce soudní poplatek nezaplatil, městský soud zastavil řízení o žalobě usnesením označeným v návěti výroku tohoto rozsudku.

II. Kasační stížnost

[7] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost.

[8] Namítl, že mu nebyl řádně doručen rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 161/2019 – 22 o zamítnutí kasační stížnosti, ani usnesení městského soudu č. j. 3 A 181/2017 – 95 ukládající mu uhradit soudní poplatek. Při doručování těchto písemností totiž nebyl poučen o následcích nevyzvednutí zásilky v desetidenní lhůtě, proto nemohla nastat fikce doručení. Odkázal na obsah výzev České pošty k vyzvednutí zásilek, v nichž není proškrtnuta kolonka u textu „*K této výzvě je připojeno poučení o právních důsledcích souvisejících s obsahem zásilky.*“

[9] Zásilka s usnesením městského soudu mu nadto nebyla vhozena do schránky.

[10] Současně uvedl, že se po celou dobu, včetně celé úložní doby k vyzvednutí zásilky s usnesením městského soudu, nezdržoval na adrese pro doručování písemností.

[11] O usnesení městského soudu ukládajícím zaplacení soudního poplatku ve lhůtě 15 dnů se stěžovatel dozvěděl z napadeného usnesení, které mu bylo podle jeho slov doručeno dne 18. listopadu 2019.

[12] Stěžovatel upozornil, že doručení je pouze jedním z důkazních prostředků, proto závěr o nesprávně vyplněné doručence a o nedoručení může vyplynout i z jiných důkazů (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. března 2006 č. j. 1 Afs 43/2005 – 103).

[13] Závěr o nedoručení kvůli neproškrtnutí kolonky o zanechání poučení podpořil odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. dubna 2014 č. j. 2 Afs 69/2012 – 124 a ze dne 24. května 2019 č. j. 2 As 112/2018 – 28, bod 18. Druhý z rozsudků, vydaný ve věci stěžovatele, podle něj svědčí o dlouhodobých a opakovaných pochybeních při doručování soudních písemností stěžovateli.

[14] Právní fikci podle stěžovatele nelze uplatnit v případě nesplnění zákonem stanovených předpokladů (nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 92/01).

[15] Věrohodnost doručení a objektivnost případné výpovědi zaměstnanců České pošty stěžovatel zpochybňuje také poukazem na případnou odpovědnost České pošty za škodu způsobenou vadným doručováním. Opakované porušování právních předpisů při doručování podle stěžovatele plyne také z kontrolních zpráv Českého telekomunikačního úřadu a jiných orgánů.

[16] Dále stěžovatel městskému soudu vytýká, že se ani v napadeném usnesení nevypořádal s jeho dřívějšími žádostmi o pokračování v řízení bez předchozího zaplacení soudního poplatku.

pokračování

Takovou žádost uplatnil dne 20. března 2018 na straně 15 kasační stížnosti proti usnesení městského soudu ze dne 27. února 2018 č. j. 3 A 181/2017 – 20 a dále dne 14. dubna 2019 na straně 13 kasační stížnosti proti usnesení městského soudu ze dne 27. února 2018 č. j. 3 A 181/2017 – 70. Napadené usnesení proto považuje také za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Městský soud podle stěžovatele nebyl oprávněn řízení zastavit bez toho, aby nejprve rozhodl o tomto návrhu a stěžovatele následně marně vyzval k úhradě soudního poplatku.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[17] Kasační stížnost je důvodná.

[18] Výzvu k zaplacení soudního poplatku městský soud doručoval stěžovateli poštou, zásilkou určenou do vlastních rukou podle § 49 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). V takové situaci platí, že pokud doručující orgán adresáta nezastihne, písemnost uloží a zanechá mu vhodným způsobem písemnou výzvu, aby si písemnost vyzvedl. Pokud si adresát písemnost nevyzvedne ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost za doručenou posledním dnem lhůty k vyzvednutí zásilky. Podle § 50h odst. 2 o. s. ř. patří mezi náležitosti takové výzvy i poučení o následcích, jestliže písemnost nebude vyzvednuta.

[19] Podle doručenký založené v soudním spise byla zásilka uložena a připravena k vyzvednutí dne 30. září 2019 a adresátu byla zanechána výzva, aby si zásilku vyzvedl. Do domovní schránky byla vložena dne 11. října 2019.

[20] Ze stěžovatelem předložené výzvy k vyzvednutí zásilky ze dne 30. září 2019 podacího čísla RR1124382345U plyne, že adresát byl poučen o tom, že si zásilku uloženou 30. září 2019 může vyzvednout nejpozději 10. října 2019, pak bude vložena do domovní schránky. Na rubu výzvy není zaškrtnuto políčko před textem „*K této výzvě je připojeno poučení o právních důsledcích souvisejících s obsahem zásilky*“.

[21] Nelze tedy vyloučit, že výzva doručujícího orgánu postrádala náležitost podle § 50h odst. 2 o. s. ř., proto nebyly splněny zákonné podmínky pro právní fikci doručení soudní písemnosti.

[22] Výzva městského soudu k zaplacení soudního poplatku tak nebyla doručena fikcí dne 10. října 2019, a proto městský soud nemohl zastavit řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku.

[23] Nejvyšší správní soud uznává výjimečnost nástroje, jímž je právní fikce doručení uplynutím stanovené doby i vůči tomu, kdo písemnost fakticky nepřevzal, případně se o jejím doručování ani nedozvěděl. Nezpochybňuje, že takový nástroj lze použít jen za splnění stanovených podmínek, a uznává, že by bylo nepřipustné zasáhnout uplatněním fikce do práv adresáta, který nevěděl o možných následcích nevyzvednutí zásilky v úložní době, protože o nich nebyl poučen, jak ostatně v dané věci stěžovatele již jednou rozhodl (rozsudek ze dne 24. května 2018 č. j. 2 As 112/2018 – 28).

[24] Nejvyšší správní soud však současně nemohl přehlédnout, že stěžovatel opakovaně namítá nedostatek poučení o následcích nevyzvednutí zásilky v úložní době a zpochybňuje splnění podmínek pro uplatnění fikce doručení, pokud pošta ve výzvě k vyzvednutí zásilky nezaškrtně příslušné políčko, a nestvrdí tak připojení poučení. Jen v této věci (žaloba proti rozhodnutí žalované) městský soud i Nejvyšší správní soud stěžovateli doručovaly do vlastních rukou podle § 49 o. s. ř. množství písemností. K doručování písemností používaly standardizované obálky, jejichž součástí jsou předtištěná poučení, jež pošta oddělí od obálky

a přiloží je k zanechané výzvě k vyzvednutí zásilky. Ze založených doručenek plyne, že na příslušné adrese stěžovatel nebyl nikdy zastižen a žádnou z písemností si nevyzvedl v úložní době (písemnosti městského soudu: výzva č. j. 3 A 181/2017 – 18, usnesení č. j. 3 A 181/2017 – 19, usnesení č. j. 3 A 181/2017 – 48, napadené usnesení č. j. 3 A 181/2017 – 98; písemnosti Nejvyššího správního soudu: výzva č. j. 2 As 161/2019 – 17, rozsudek č. j. 2 As 161/2019 – 22, přípis č. j. 2 As 161/2019 – 27). Doručení některých písemností stěžovatel zpochybnil, doručení některých uplynutím desátého dne od uložení sám výslovně potvrdil (například doručení druhého usnesení městského soudu o neosvobození od soudních poplatků č. j. 3 A 181/2017 – 48, nebo napadeného usnesení o zastavení řízení č. j. 3 A 181/2017 – 98), doručení ostatních nekomentoval. Není proto pochyb o tom, že dříve obdržel alespoň některá ze standardizovaných poučení o následcích nevyzvednutí zásilky v úložní době.

[25] V kasační stížnosti stěžovatel i ze samotné výzvy k vyzvednutí zásilky (obsahující výzvu k úhradě soudního poplatku) dovodil, že městský soud doručoval „*zjevně dle § 49 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 50h o. s. ř., jak plyne z výzvy k vyzvednutí zásilky...*, protože v ní uvedená úložní doba je stanovena na 10 dní“.

[26] Stěžovatel tedy velmi dobře zná právní úpravu doručování, včetně následků nevyzvednutí zásilky doručované do vlastních rukou v úložní době; tím je ostatně naplněn účel, pro který je zákonem (§ 50h odst. 2 o. s. ř.) vyžadováno poskytnutí poučení o následcích, jestliže písemnost nebude vyzvednuta.

[27] Pro pořádek Nejvyšší správní soud příslušná pravidla, jež jsou obsahem poučení, o němž stěžovatel tvrdí, že se mu nedostalo, stěžovateli ještě jednou zopakuje.

[28] Doručování písemností do vlastních rukou upravuje § 49 o. s. ř. Podle § 49 odst. 2 o. s. ř.: „*Nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, písemnost uloží a adresátu zanechá vhodným způsobem písemnou výzvu, aby si písemnost vyzvedl. Nelze-li zanechat výzvu v místě doručování, vrátí doručující orgán písemnost odesílajícímu soudu a uvede, ve který den nebyl adresát zastižen. Odesílající soud vyvěsí na úřední desce výzvu k vyzvednutí písemnosti u soudu.*“

[29] Následky nevyzvednutí zásilky v úložní době určuje § 49 odst. 4 o. s. ř. takto: „*Nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky. Není-li takové schránky, písemnost se vrátí odesílajícímu soudu a vyvěsí se o tom sdělení na úřední desce soudu.*“

[30] Nejvyšší správní soud proto bude napříště ve věci stěžovatele vycházet z toho, že stěžovatel již byl ve smyslu § 50h odst. 2 o. s. ř. opakovaně poučen o následcích nevyzvednutí zásilky v úložní době spočívajících v tom, že se taková zásilka považuje za doručenou posledním dnem úložní doby. Zásilky takto doručované stěžovateli bude Nejvyšší správní soud nadále považovat za doručené fikcí i pro případ, že pošta na výzvě k vyzvednutí zásilky opomene zaškrtnout políčko před textem „*K této výzvě je připojeno poučení o právních důsledcích souvisejících s obsahem zásilky.*“; neboť by za takové situace bylo bezduchým formalismem považovat zásilky za nedoručené jen proto, že pošta nezaškrtnula políčko potvrzující připojení příslušného poučení k výzvě k jejímu vyzvednutí, a způsobovat tak další průtahy v řízení.

[31] Aby však nebyl tento právní názor Nejvyššího správního soudu pro stěžovatele překvapivý, v tomto případě ještě Nejvyšší správní soud kasační stížnosti vyhověl a napadené usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[32] Pro další postup městského soudu bude určující následující.

pokračování

[33] S výzvou a jejím obsahem se stěžovatel podle svých slov seznámil nejpozději dne 18. listopadu 2019, kdy mu bylo doručeno napadené usnesení o zastavení řízení. Lhůta stanovená ve výzvě k zaplacení soudního poplatku nemohla po zastavení řízení před městským soudem z povahy věci začít běžet, zrušením usnesení o zastavení řízení se však ruší jeho právní účinky a řízení před městským soudem se vrací do fáze, v jaké bylo před jeho vydáním. To znamená, že výzva k zaplacení soudního poplatku (usnesení městského soudu č. j. 3 A 181/2017 – 95) bude nadále účinná a stanovená lhůta počne běžet právní mocí tohoto rozsudku Nejvyššího správního soudu. Jinak řečeno, není žádný důvod k tomu, aby městský soud znovu stěžovatele vyzýval k zaplacení soudního poplatku, resp. vydával další usnesení s takovou výzvou a doručoval je.

[34] Nejvyšší správní soud rovněž zdůrazňuje, že osvobození stěžovatele od soudních poplatků v rozsahu 95 % dle usnesení č. j. 6 As 250/2019 - 21 ze dne 27. ledna 2020 se týkalo pouze řízení o kasační stížnosti, jak je výslovně uvedeno ve výroku I citovaného usnesení. Na další řízení před městským soudem nemá toto usnesení žádný dopad. V dalším řízení před městským soudem platí osvobození od soudního poplatku v rozsahu 2/3 dle pravomocného usnesení č. j. 3 A 181/2017 - 70 ze dne 16. dubna 2019, přičemž kasační stížnost stěžovatele proti němu byla rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 161/2019 - 22 ze dne 21. srpna 2019 zamítnuta. Tento fakt je stěžovateli taktéž znám, jak vyplývá z jeho kasační stížnosti, navzdory tomu, že tvrdí, že citovaný rozsudek mu taktéž nebyl řádně doručen, neboť pošta ani v tomto případě příslušné okénko o připojení poučení nezaškrtila.

[35] Výzva k zaplacení soudního poplatku obsahovala rovněž poučení o tom, že i přes nezaplacení poplatku soud řízení nezastaví, je-li tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, jestliže poplatník ve stanovené lhůtě sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl soudní poplatek dosud zaplatit.

[36] V napadeném usnesení městský soud uvedl, že podmínky pro postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, nejsou v případě stěžovatele splněny. Nejvyšší správní soud nemůže městskému soudu vytknout, že se podrobněji nevypořádal s dřívějšími žádostmi stěžovatele o pokračování v řízení bez předchozího zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, neboť je uplatnil v dřívějších kasačních stížnostech adresovaných Nejvyššímu správnímu soudu, kterými se domáhal zrušení usnesení, jimiž mu městský soud nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel totiž ani jednu žádost o postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích neučinil vůči městskému soudu. Ten není povinen zkoumat a vypořádat argumentaci uplatněnou v kasačních stížnostech proti jeho rozhodnutím. Uvedené ustanovení zákona o soudních poplatcích navíc míří na situace, kdy je poplatník připraven soudní poplatek uhradit, přechodně mu v tom ale brání vnější okolnosti, a netýká se rozhodování o osvobození od soudních poplatků. Žadatel také soudu musí sdělit okolnosti osvědčující nebezpečí z prodlení a doložit, že dosud nemohl zaplatit bez své viny, což stěžovatel neučinil. Jinak řečeno, stěžovatelova námitka, že městský soud nerozhodl o jeho žádostech podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., důvodná není.

IV. Závěr a náklady řízení

[37] Kasační stížnost je důvodná [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.], proto Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení [§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.] a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Městský soud, vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku [§ 110 odst. 4

s. ř. s.], vyčká postupu stěžovatele, jemuž právní mocí tohoto rozsudku počne běžet lhůta 15 dnů k zaplacení soudního poplatku.

[38] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud ve svém novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. září 2020

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu